

14. Kharazashvili, Yu. M. and Dmytrenko, N. M. (2010). "Methodical approach to the assessment of shadow employment in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, no. 12, pp. 16–28.
15. Chernobaj, A. (2012), "Illegal employment of population and ways of its overcoming in Ukraine", *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy* [Online], no. 2, pp. 83–88, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnapu/2012_2/15Chern.pdf (Accessed 1 Jul 2016).
16. Yurchyk, G. M. (2013), "Assessment of scales and consequences of shadow employment", *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoria ta praktyka*, no. 1, pp. 138–143.
17. Schneider, F. (2011). *The Shadow Economy in Europe*. A. T. Kearney, Chicago, Illinois.

УДК 331.101

Герасименко О.О.,

канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
gerasimenko_o_o@ukr.net

Герасименко О.А.,

канд. екон. наук, доц.,
кафедра управління персоналом и экономики труда,
ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет
имени Вадима Гетьмана»

Herasymenko O.O.,

PhD in Economics, Associate Professor,
Personnel Management and Labour Economics Department,
SHEI «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ ГІДНОЇ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ИМПЕРАТИВЫ ДОСТОЙНОГО ТРУДА В КОНТЕКСТЕ СТАНОВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ МОДЕЛИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

STRATEGIC IMPERATIVES OF DECENT WORK IN THE CONTEXT OF FORMATION OF THE INNOVATIVE MODEL OF THE ECONOMY OF UKRAINE

Обґрунтовано об'єктивну необхідність інноваційного розвитку економіки України як передумову посилення національної конкурентоспроможності. Доведено взаємозв'язок збільшення масштабів зайнятості у високотехнологічному секторі та зростання добробуту населення шляхом наближення до європейських стандартів трудового життя. Викладено авторське бачення ознак гідної праці у високотехнологічних галузях промисловості України.

Обосновано объективную необходимость инновационного развития экономики Украины как предпосылку усиления национальной конкурентоспособности. Доказана

взаимосвязь увеличения масштабов занятости в высокотехнологическом секторе и рост благосостояния населения путем приближения к европейским стандартам трудовой жизни. Изложено авторское видение признаков достойного труда в высокотехнологических отраслях промышленности Украины.

The objective necessity of innovative development of the economy of Ukraine as a prerequisite for strengthening national competitiveness has been substantiated. Innovative development of the national economy has been associated with the replacement of old technological structures and dynamic expansion of the high-tech sector. The provision of conditions for implementation of the principles of decent work in high-tech field is recognized to be one of the strategic directions of reforming the field of innovative activities. The relationship between the increase of the employment scales in high-tech sector and the increase of the welfare of population by providing decent work has been proven. The purpose of the article is to show signs of deficit of decent work in high-tech sectors of the domestic industry as a strategic challenge regarding innovative development of the economy of Ukraine.

The author's vision of the characteristics of decent work in high-tech sectors of Ukrainian industry has been presented. Statistical data describing the quantitative and qualitative aspects of employment in high-tech sectors of Ukrainian industry allowed to make the following conclusion: this segment of the Ukrainian labour market is the world of quite contradictory trends that have ambiguous consequences for the provision of innovative development. In author's opinion modern transformations of social and labor sphere that are common to the hi-tech segment of the economy of Ukraine can be viewed as a convincing proof of new challenges regarding directions, mechanisms and tools of the provision of decent work.

The author singled out the strategic challenges of decent work in the context of the establishment of an innovative model of economic development, which is an element of novelty.

The practical significance of the research results is that the main positions of the conducted analysis and conclusions can be the basis for the development of program documents regarding the implementation of the principles of decent work.

The perspectives for further research are defined by institutional format and applied mechanisms of the provision of decent work in conditions of establishing an innovative model of Ukraine.

Ключові слова. Гідна праця, індикатори гідної праці, інноваційний розвиток, технологічні уклади, високотехнологічні галузі промисловості.

Ключевые слова. Достойный труд, индикаторы достойного труда, инновационное развитие, технологические уклады, высокотехнологические отрасли промышленности.

Key words. Decent work, decent work indicators, innovative development, technological modes, high-tech industries.

Вступ. Входження України в третє тисячоліття супроводжується низкою стратегічних імперативів: глобалізація та інтеграція світової економічної системи; інформатизація економіки та суспільства; геополітичні зміни; розвиток нових технологічних укладів. Здатність вітчизняної економіки відповісти на ці глобальні виклики визначатиме перспективи національної конкурентоспроможності, характер розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, та в кінцевому підсумку — рівень добробуту суспільства. Інноваційний вектор розвитку економіки забезпечить довгострокові та стійкі конкурентні переваги, посилить статус країни як високотехнологічної, змінить конфігурацію в гео економічному та геополітичному просторі.

Сформоване в політичному, науковому, експертному середовищі розуміння базового принципу реформування національної економіки, що відповідає глобальним викликам, зводиться до інноваційного шляху розвитку. Проте, в теперішній час за рівнем інноваційності, як свідчить зведений індикатор інноваційного табло Євросоюзу за 2014 р., Україна є інноватором, що тільки формується. Натомість за частковим індикатором «Людські ресурси» серед європейських країн наша країна є активним інноватором [4, с. 312], що є свідченням наявності потужного людського ресурсу інноваційного розвитку.

Постановка завдання. Необхідність створення умов для ефективного використання людського потенціалу інноваційного розвитку вітчизняної економіки є очевидною. Сучасна політика та практика регулювання інноваційної діяльності вимагає вдосконалення за різними її складовими. Одним зі стратегічних напрямів реформування сфери інноваційної діяльності не безпідставно слід визнати створення умов для втілення принципів гідної праці у високотехнологічній сфері, що забезпечить не лише належний розвиток людських ресурсів інноваційної діяльності, а й високий рівень віддачі від їх використання — створення та поширення інновацій.

Проблематика інноваційного розвитку економіки та його впливу на підвищення конкурентоспроможності національної економіки широко обговорюється в наукових колах. У зарубіжній літературі ця проблема достатньо глибоко досліджена в наукових працях Й. Шумпетера, М. Портера, Д. Белла, Ф. Махлупа, П. Друкера, Дж. Робінсона, Д. Бішопа, У. Стеджера та інших. Зазначені автори сформулювали теоретичні основи взаємозв'язку факторів інноваційного розвитку економіки з її конкурентоспроможністю. Значний внесок у розробку наукового базису інноваційної діяльності здійснили українські вчені-економісти, в роботах яких досліджені різні аспекти інноваційного розвитку економіки, — Амоша О. І., Бажал Ю. М., Геєць В. М., Жилінська О. І., Єгоров І. Ю., Крупка М. І., Лапко О. О., Малицький Б. А., ОDOTЮК І. В., Федулова Л. І., Черваньов Д. М., Чухно А. А. та інші. Роботи цих авторів розширили та поглибили наукові засади дослідження проблем інноваційності. Проте, окремі питання залишаються поза полем зору або мають дискусійний характер. Зокрема, вкрай недостатньо уваги приділяється механізмам задіяння трудового потенціалу в забезпеченні передумов і реалізації завдань інноваційного розвитку вітчизняної економіки. Без сумніву, втіленням такого багатоаспектного механізму слід вважати феномен гідної праці, в дослідженні якого вагомі здобутки отримано представниками наукової школи трудовиків Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Дана стаття — спроба відобразити наявність дефіциту гідної праці у високотехнологічних галузях вітчизняної промисловості як стратегічних викликів щодо інноваційного розвитку економіки України.

Результати дослідження. Становлення інноваційної моделі економіки України, техніко-технологічна модернізація виробництва та прискорений розвиток високотехнологічного сектора в умовах глобалізації сприятимуть виходу України на міжнародний ринок як повноцінного учасника міжнародного технологічного обміну. Все це вимагає заміщення старих технологічних укладів, динамічного розвитку високотехнологічного сектору, який стає ключовим фактором підвищення національної конкурентоспроможності.

Аналіз джерел наукової інформації дозволяє стверджувати, що в даний час основним пріоритетом економічного піднесення стають виробництва п'ятого технологічного укладу, який базується на мікроелектронних компонентах, а його ядро складають електронна промисловість, програмне забезпечення, телекомунікації, авіакосмічна промисловість, біотехнологія, тонка хімія. Найімовірнішими ключовими факторами шостого технологічного укладу стануть нанотехнології, біотехнології, інформаційні та когнітивні технології, взаємозв'язок яких веде до NBIC-конвергенції. Сьогодні все помітнішими стають оз-

наки сьомого технологічного укладу — технології «холодного термоядерного синтезу», які мають докорінно змінити енергетичний потенціал земної цивілізації [3].

Економіка сучасної України характеризується технологічною багатоукладністю. При цьому кожен технологічний уклад знаходиться в певній фазі свого життєвого циклу — стагнації та відмирання, зрілості, інтенсивного зростання або у фазі зародження. Домінуючими залишаються індустріальні уклади, а інноваційні постіндустріальні уклади знаходяться в стадії зародження. Українська практика господарювання продовжує відтворювати технології індустріального укладу, демонструючи тим самим низький рівень інноваційної активності. Стрижневим процесом руху від відтворювального до інноваційного типу розвитку є перехід від індустріальної до інформаційно-мережевої економіки, закономірності функціонування яких істотно відрізняються. Тому сам по собі перехід неминує характеризуватися зростаючою невизначеністю, різними дисбалансами, кризами, біфуркаціями, загальною нестабільністю та супроводжується новими імперативами.

Є всі підстави стверджувати, що поточна модель функціонування та державного регулювання економіки не забезпечує належних стимулів для динамічного розвитку інноваційної моделі економіки в Україні. Високотехнологічні галузі формують лише 6 % ВВП і 5,5 % експорту. Наукоємність ВВП (витрати на виконання наукових досліджень як частка від ВВП) складає 0,77 % [6]. При цьому в щорічному рейтингу 50 найінноваційніших країн світу The Global Innovation Index, складеному виданням Bloomberg на основі загальної здатності країн до інновацій, Україна у 2015 р. посіла 33-є місце. Загальний індекс України в рейтингу склав 64,68 зі 100 можливих балів. Для розрахунку індексу використовувалося шість показників: частка ВВП країни, що спрямовується на дослідження і розробки (Україна зайняла 42-є місце); розмір доданої вартості на душу населення (50-є місце); кількість високотехнологічних підприємств у загальній кількості підприємств (35-є місце); частка випускників середніх шкіл, які вступають до вищих навчальних закладів (5-є місце); чисельність наукових співробітників на 1 млн жителів (41-є місце); патентна активність (10-є місце) [8].

Звертаючись до проблематики становлення інноваційної моделі розвитку економіки, наголосимо, що перехід до нових технологічних укладів не є самоціллю. Його слід розглядати як умову та засіб здобуття країною нових техніко-технологічних можливостей, що дозволяють розширити ресурсну базу національної економіки за рахунок залучення нових видів ресурсів, у т. ч. і штучно створених, здійснювати виробництво нових видів товарів і надання нових видів послуг з принципово новими властивостями, створювати нові робочі місця в різних видах економічної діяльності та збільшувати попит на фахівців нових професій. Так, щорічно ІТ-індустрія створює в економіці України до 15 000 високооплачуваних робочих місць. Створення 1 місця в ІТ-галузі стимулює створення 3—4 додаткових робочих місць в інших галузях економіки [6]. Виходячи з наведеного, можна стверджувати, що розвиток високотехнологічного сектору сприятиме досягненню кінцевої мети на новому, вищому рівні — задоволення потреб населення і зростання його добробуту на основі наближення до європейських стандартів трудового життя. Головні орієнтири досягнення європейських стандартів трудового життя окреслено намірами про

співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей, які засвідчують формування глобального контуру вітчизняної економіки та українського соціуму. Одним з напрямів такого співробітництва у галузі зайнятості визначено збільшення кількості та покращення якості робочих місць з гідними умовами праці [7], що корелює з реалізацією концепту гідної праці. В сучасних умовах прогрес у сфері гідної праці, на думку автора, можливий на платформі диверсифікації зайнятості та поширення інноваційних і нестандартних її форм за умови забезпечення належної винагороди за послуги праці, всебічного розвитку працівників упродовж життя, надійного соціального захисту, рівності на роботі. Впровадження принципів гідної праці усе більше має ґрунтуватися на розширенні масштабів третинного сектору та інноваційної сфери, збільшенні чисельності зайнятих у сфері високих технологій [1; 2].

На жаль, до сьогодні не розроблено статистичний інструментарій ідентифікації високотехнологічного сектору економіки та високотехнологічної виробничої сфери в Україні. Серед результатів формування інструментів дослідження національної високотехнологічної виробничої сфери — перелік високотехнологічних товарів, гармонізований з єдиним міжнародним стандартом моніторингу зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами *High Technology Products List-SITC Rev. 4*; перелік передових промислових технологій, сформований на базі узагальнення визнаних у світі класифікацій передових промислових технологій; перелік технологоорієнтованих професій за кодами класифікатора професій; методика ідентифікації українських високотехнологічних промислових підприємств [5, с. 86].

З огляду на необхідність узгодженості статистичних даних і на реальну наявність відповідної статистичної інформації в галузевому розрізі для репрезентації соціально-економічних показників гідної праці в контексті інноваційної моделі економіки обрано такі високотехнологічні галузі промисловості України, як виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів; виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництво електричного устаткування.

Статистичні дані, що характеризують кількісний і якісний бік зайнятості у високотехнологічних галузях промисловості України (табл. 1), переконують у тому, що цей сегмент вітчизняного ринку праці — це світ достатньо суперечливих трендів, що мають неоднозначні наслідки для забезпечення інноваційного розвитку.

Таблиця 1

**ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗА ІНДИКАТОРАМИ ГІДНОЇ ПРАЦІ
У ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ГАЛУЗЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ЗА 2013-2014 РР.***

Показник	Галузь	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів		Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції		Виробництво електричного устаткування	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
<i>1</i>		<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
<i>За індикатором «Можливості щодо зайнятості»</i>							
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб		22	22	45	33	58	61
Питома вага чисельності штатних працівників у середньообліковій чисельності штатних працівників промисловості, %		0,85	0,96	1,73	1,44	2,24	2,66
Питома вага чисельності штатних працівників у середньообліковій чисельності штатних працівників в цілому по економіці України, %		0,23	0,25	0,46	0,37	0,60	0,68
Чисельність працівників, які перебували в умовах вимушеної неповної зайнятості, тис. осіб		1,2	1,7	16,5	11,8	24,6	38,6
Питома вага чисельності працівників, які перебували в умовах вимушеної неповної зайнятості, у середньообліковій чисельності штатних працівників, %		5,5	7,7	36,7	35,8	42,4	63,3
Використання фонду робочого часу, % до фонду робочого часу		87,8	86,8	79,8	79,6	80,6	75,4
Середня чисельність працівників позаоблікового складу (залучені на умовах цивільно-правових договорів та зовнішні сумісники), тис. осіб		1,8	1,8	2,2	2,0	2,1	2,2
Співвідношення чисельності працівників позаоблікового складу до середньооблікової чисельності штатних працівників, %		8,2	8,2	1,8	6,1	3,6	3,6
<i>За індикатором «Вільна праця»</i>							
Кількість зареєстрованих колективних договорів, одиниць		69	64	150	109	213	215
Чисельність працівників, які охоплені колективними договорами, тис. осіб		18,9	18,4	36,5	27,8	51,2	49,1
Частка працівників, які охоплені колективними договорами, у середньообліковій чисельності штатних працівників, %		83,6	80,0	81,2	83,0	85,2	84,4

Показник	Галузь	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів		Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції		Виробництво електричного устаткування	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
1		2	3	4	5	6	7
За індикатором «Продуктивна праця»							
Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, грн		5447	6219	3086	3211	3026	3159
Співвідношення середньомісячної заробітної плати штатних працівників до середньомісячної заробітної плати в промисловості, %		144,3	155,9	81,8	80,5	80,2	79,2
Співвідношення середньомісячної заробітної плати штатних працівників до середньомісячної заробітної плати в цілому по економіці України, %		166,0	178,7	94,0	92,3	92,2	90,8
Витрати підприємств в середньому на одну оплачену годину, грн		... **	58,41	...	38,23	...	32,13
В тому числі: штатного працівника		...	58,69	...	38,62	...	32,64
позаштатного працівника		...	52,16	...	25,97	...	14,33
Частка працівників, яким станом на кінець року нарахована заробітна плата, менше мінімальної, %		2,6	1,5	5,9	3,4	5,7	6,6
Заборгованість з виплати заробітної плати станом на 1 січня наступного року, млн грн		0,2	0,4	47,9	40,6	15,9	25,2
За індикатором «Безпека праці»							
Чисельність працівників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, тис. осіб		4,7	...	5,0	...	16,4	...
Частка працівників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, % до облікової чисельності штатних працівників		22,0	...	13,6	...	24,8	...
Чисельність працівників, яким встановлено пільги та компенсації за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці, тис. осіб		6,3	...	5,9	...	17,2	...
Частка працівників, яким встановлено пільги та компенсації за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці, % до облікової чисельності штатних працівників		29,3	...	16,2	...	26,0	...

Показник	Галузь	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів		Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції		Виробництво електричного устаткування	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
<i>1</i>		<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
<i>За індикатором «Рівність на роботі»</i>							
Частка жінок у середньообліковій чисельності штатних працівників, %		60,0	59,9	43,4	45,7	37,8	39,1
Співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків, %		83,6	91,8	75,5	73,6	77,9	80,6

* Джерело: Складено автором за даними статистичних збірників «Статистичний щорічник України», «Праця України», «Витрати на робочу силу» за відповідні роки. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

** ... дані відсутні

Перелік соціально-економічних показників, що відображують наявність дефіциту та підтверджують позитивні зрушення у становленні інституту гідної праці в галузевому розрізі, наведеним не обмежуються.¹ Однак важливо усвідомлювати, що сучасні трансформації соціально-трудової сфери, притаманні як вітчизняній економіці в цілому, так і високотехнологічному її сегменту — це переконливе підтвердження нових викликів щодо напрямів, механізмів та інструментів забезпечення гідної праці. Як засвідчують дані, наведені в табл. 1, розвиток національного високотехнологічного сектору супроводжується низкою об'єктивних труднощів у сфері праці та соціально-трудових відносин, що знижують темпи інноваційних перетворень української економіки на сучасному етапі. Зокрема, вкрай низькою залишається частка зайнятих на підприємствах V технологічного укладу. При цьому загрозливих масштабів набуває тенденція вимушеної неповної зайнятості. Так, упродовж останніх років у галузі виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в умовах вимушеної неповної зайнятості опинилось більше третини від середньооблікової чисельності штатних працівників, у галузі виробництва електричного устаткування чисельність працівників, які знаходились у відпустках без збереження заробітної плати (на період припинення виконання робіт) та були переведені з економічних причин на неповний робочий день (тиждень), у 2014 р. становила більше половини середньооблікової чисельності штатних працівників, що є свідченням перекосів у зайнятості та підставою для висновку про низький рівень попиту на вітчизняну продукцію високотехнологічних галузей вітчизняної промисловості. Обмеженням є сегмент запозиченої праці, що підтверджується співвідношенням чисельності працівників позаштатного складу, залучених на умовах цивільно-правових договорів, та зовнішніх сумісників до середньооблікової чисельності штатних працівників. Незважаючи на руйнацію інституту соціального діалогу в національних масштабах, частка працівників,

¹ Див. детальніше: А. Колот, О. Герасименко. Соціально-економічний вимір гідної праці в координатах нової економіки / А. Колот, О. Герасименко // Україна: аспекти праці. — 2016. — №3-4. — С. 10–24.

охоплених колективними договорами, є достатньо стабільною з тенденцією до збільшення у галузях виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, а також виробництва електричного устаткування. Не можна визнати конкурентоспроможною середньомісячну заробітну плату штатних працівників зазначених галузей, оскільки її рівень складає близько 80 % розміру заробітної плати в промисловості і залишається на рівні 90 % від середньомісячної заробітної плати в цілому по економіці України. При цьому має місце ситуація нарахування заробітної плати в розмірі, менше мінімальної як державної соціальної гарантії, та збільшення заборгованості з виплати заробітної плати. Аргументом на предмет низького рівня конкурентоспроможності робочих місць у галузях V технологічного укладу є значна частка працівників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам.

Висновки. Трансформація національної економіки України за інноваційним вектором супроводжується численними викликами, що виникають у різних сферах. Стратегічними серед викликів у царині гідної праці слід визнати: по-перше, нагальну необхідність збільшення частки зайнятих у сфері високих технологій і в інноваційній сфері за умови забезпечення гарантій та гнучкості зайнятості; по-друге, підвищення рівня віддачі для всіх сторін соціально-трудових відносин від реалізації трудового потенціалу цих сфер, що проявлятиметься у прирощенні макро- та мікроекономічних показників, забезпеченні гідної винагороди за результати праці за умови збалансованого задоволення інтересів цих сторін.

Горизонт перспективних розвідок за даною науковою проблематикою окреслено інституціональним форматом і прикладними механізмами забезпечення гідної праці в умовах становлення інноваційної моделі економіки України.

Література

1. Колот А., Герасименко О. Гідна праця як концепція та стратегічний напрямок розвитку соціально-трудової сфери / А. Колот, О. Герасименко // Україна: аспекти праці. — 2015. — №6. — С. 3–13.
2. Колот А., Герасименко О. Соціально-економічний вимір гідної праці в координатах нової економіки / А. Колот, О. Герасименко // Україна: аспекти праці. — 2016. — №3–4. — С. 10–24.
3. Єрохін С. Технологічні уклади, динаміка цивілізаційних структур та економічна перспектива України. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2006/1-2/20060102.html>
4. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. — К., 2015. — 336 с.
5. Саліхова О. Б. Оцінка високотехнологічної виробничої сфери — фундамент для створення дієздатної інноваційної стратегії держави / Саліхова О. Б. // Економіка промисловості. — 2010. — № 1. — С. 85–95.
6. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article;jsessionid=614089084160C20E108AD3C9137C9D53?art_id=69560&cat_id=5270&mustWords=%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8&searchPublishing=1
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Міжнародний документ від 27.06.2014. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011

8. Україна поднялась на 33-е место в рейтинге самых инновационных стран мира. — Электронный ресурс. — Режим доступа: <http://economics.unian.net/finance/1040623-ukraina-podnyalas-na-33-e-mesto-v-reytinge-samyih-innovatsionnyih-stran-mira.html>

References

1. Kolot, A., Herasymenko, O. (2015), "Decent work as a concept and strategic direction of the development of social and labor sphere", *Ukrayina: aspekty pratsi*. — vol. 6. — pp. 3–13.
2. Kolot, A., Herasymenko, O. (2016), "Socio-economic dimension of decent work in the coordinates of the new economy", *Ukrayina: aspekty pratsi*. — vol. 3–4. — pp. 10–24.
3. Yerokhin, S. (2006), "Technological structures, dynamics of civilizational structures and the economic prospect of Ukraine", available at: <http://soskin.info/ea/2006/1-2/20060102.html> (Accessed 25 June 2016)
4. Heyets', V. M. (2015), *Innovatsiyna Ukrayina 2020 : natsional'na dopovid'* [Innovative Ukraine 2020: National Report], NAN Ukrayiny, Kyiv, Ukraine.
5. Salikhova, O. B. (2010), "Evaluation of high-tech manufacturing sector — foundation for the creation of viable state innovative strategy", *Ekonomika promyslovosti*. — vol. 1. — pp. 85–95.
6. Komitet z pytan' nauky i osvity (2016), "Stratehiya rozvytku vysokotekhnolohichnykh haluzey do 2025 roku", — available at: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article;jsessionid=614089084160C20E108AD3C9137C9D53?art_id=69560&cat_id=5270&mustWords=%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8&searchPublishing=1 (Accessed 22 June 2016).
7. International document (2014), "Agreement on Association between Ukraine and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States", — available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Accessed 20 June 2016).
8. Informacionnoe agentstvo UNIAN (2015), "Ukraina podnyalas' na 33-e mesto v reytinge samykh innovacionnykh stran mira", available at: <http://economics.unian.net/finance/1040623-ukraina-podnyalas-na-33-e-mesto-v-reytinge-samyih-innovatsionnyih-stran-mira.html> (Accessed 28 June 2016).

Стаття надійшла до редакції 05.06.2016 р.

УДК 338.43.331.3

Юрчик Г.М.,

к.е.н., доц., Національний університет
водного господарства та природокористування
urchikgalua@ukr.net

Юрчик Г.Н.,

к.е.н., доц., Национальный университет
водного хозяйства и природопользования

Urchik G.M.,

PhD in Economics, Associate Professor,
National University of Water Management and Environmental Engineering

ДИСКРИМІНАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ: ПРОЯВИ, ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПОДОЛАННЯ